Ladislav Bognar

DIDAKTIČKE MINIJATURE

Osijek 2021.

DIDAKTIČKE MINIJATURE

Didaktika je dio pedagogije koja se bavi teorijom nastave. Budući da među svojim facebook prijateljma imam dosta nastavnika/nastavnica paktičara mislim da će im biti zanimljivo da s njima podijelim neka svoja razmišljanja o nekim aktualnim didaktičkim problemima. Oni koji ne rade u nastavi ne trebaju gubiti vrijeme na čitanje ovih tekstova. Osim ako ih ta tematika posebno zanima. Da ima problema svjedoči i pismo moje studentice Ivane koje evo donosim u prilogu.

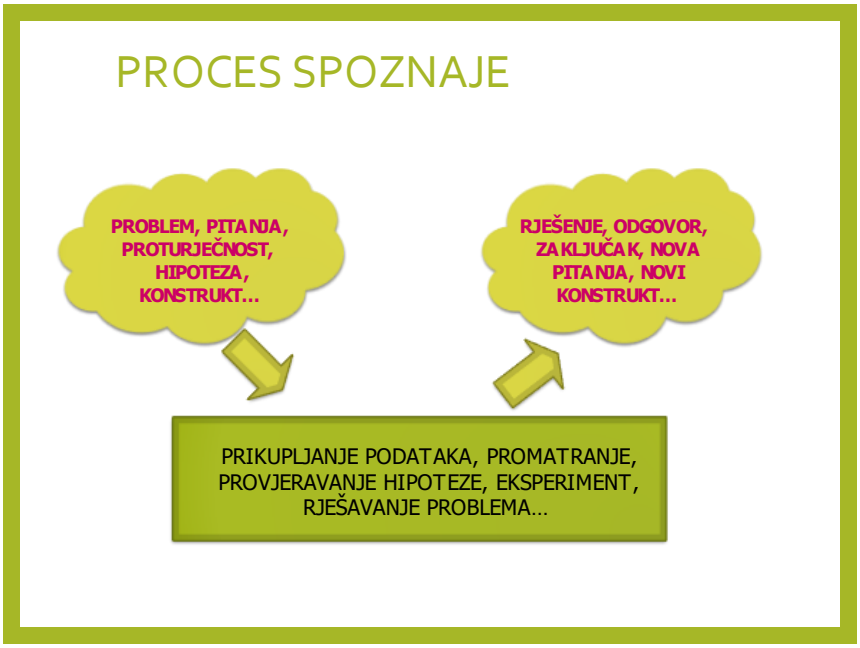
„Sve je to u redu i nastava je dobra dok u njoj vlada komunikacija između učitelja i učenika, no pretvori li se ta komunikacija samo u učiteljev *govor* od 45 minuta to više nije dobra nastava. Nažalost na takvim *govorima* temeljilo se moje četverogodišnje gimnazijsko školovanje. Ono je izgledalo ovako: profesor ulazi i sjeda na svoje mjesto, upisuje sat i počinje predavanje. Nakon toga slijedi četrdeset i tri minute (jer je dvije potrošeno na ulazak i upisivanje sata) zaleđenog sjedenja na tvrdim stolicama dok profesor priča svoje gradivo, koje je naučio recitirati kao pjesmicu. Pred kraj te *recitacije* mi polako i nečujno kupimo svoje stvari s klupa, i kao trkači pred utrku, stojimo u niskom startu samo čekajući zvono, te na njegov zvuk doslovno bježimo iz učionice. Vjerujem da nas je netko zaustavio pri izlasku iz razreda i upitao što smo radili ne bi mu znali odgovoriti. Nažalost, tako je bilo većinu vremena, naravno postojale su iznimke, no one su vrlo nezamjetljive. U toj nastavi nije bilo niti odgoja niti obrazovanja, potrebe ili želje za znanjem i učenjem od strane profesora ili učenika. To je pravi primjer loše nastave, nastave koja ne bi smjela biti zastupljena, a ipak se još prakticira. Kao buduća učiteljica uvijek imam na umu takav oblik nastave, i ne bih ga željela njegovati u svom poslu niti u najgorim snovima i zbog toga još ću se više truditi, raditi na sebi i na novim pristupima u održavanju nastave.“

PRIRODNO UČENJE

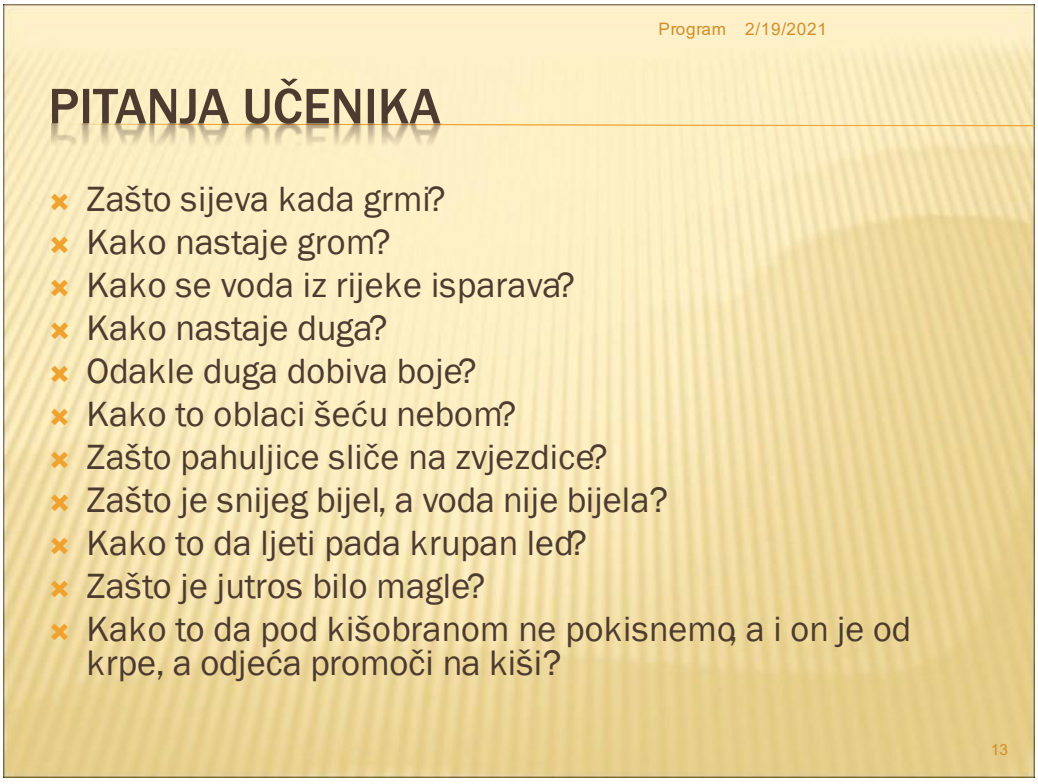
Kvalitetna nastava se zasniva na prirodnom učenju a to znači da uvažavamo zakonitosti spoznajnog, doživljajnog i psihomotornog procesa. Oni se doduše uvijek isprepliću, ali nije isto da li učimo neke zakonitosti fizike, slušamo glazbu i vježbamo kolut naprijed. Zadržimo se malo na spoznajnom procesu. Kao što je vidljivo na priloženoj slici on uvijek počinje od određenog problema, postavljanja pitanja, stvaranja nekih pretpostavki ili hipoteza, ali to sve moraju činiti učenici. Oni trebaju početi razmišljati o nekom problemu, postavljati pitanja, a ako to ne čine onda proces spoznaje nije pokrenut i imamo davanje odgovora na pitanja koja nisu postavljena i sve se svodi na zapamćivanje i mehaničko učenje, koje nitko ne voli i uvijek mu na razne načine pružamo otpor.

Ako na postavljena pitanja pomognemo učenicima da putem promatranja, eksperimenta, prikupljanja podataka i sl. traže odgovore na postavljena pitanja i rješenje problema i sami prolaze kroz sve tri etape procesa spoznaje onda je to učenje otkrivanjem. Ono je važno jer učenike osposobljava za život jer mlade ljude ne treba učiti da su svi problemi riješeni nego da još ima puno izazova za mlade i bistre glave. Ali u nastavi ne možemo s učenicima ponovno otkrivati svijet pa na postavljena pitanja i probleme možemo odmah tražiti odgovore bilo da ih daje nastavnik/nastavnica ili da ih traže u različitim izvorima onda je to poučavanje. I jedno i drugo je prirodno učenje, a mehaničko učenje je kad se u nastavi daju gotovi odgovori, rješenja problema, zaključci koje treba memorirati, a do toga nisu učenici došli vlastitom misaonom aktivnošću. Naš profesor Mužić nam je na studiju pedagogije govorio, da mi nikoga ništa ne možemo naučiti nego da svatko to mora učiniti sam.

UČENIČKA PITANJA

Jedan od načina uvažavanja procesa spoznaje je da nastavu počnemo učeničkim pitanjima o temi kojom ćemo se baviti. Svojevremeno smo od učenika drugog razreda tražili da kažu što ih zanima o temi iz prirode i društva koja se zvala „Vremenske prilike, oborine i padaline“. U nastavnom programu i u udžbeniku se tražilo da djeca znaju što je kiše, magla, snijeg, što je zapravo besmisleno djecu učiti jer to svi znaju, a evo koja pitanja su djeca postavila (vidi prilog). Djeca su ipak znatno pametnija nego što mi mislimo. Kad smo zajedno s njima došli do tih pitanja onda moramo dogovoriti načine kako ćemo doći do odgovora. Možda bismo ovo o dugi mogli provesti onaj eksperiment s lomom svjetlosti, neke odgovore mogu grupe učenika pronaći u enciklopedijama, o nekim bi možda mogli porazgovarati sa stručnim osobama (meteorolozima), a na neke će odgovoriti učitelj/ica. To će svakako biti vrlo uzbudljivo učenje i što mislite da li će o tome trebati organizirati ponavljanje da bi zapamtili odgovore. Naravno da neće, ali treba znati da ljudski proces spoznaje nikad ne završava nego se uvijek otvaraju nova pitanja i dileme pa će možda neki učenici htjeti još proučavati ovu zanimljivu problematiku i pronaći odgovore na neka nova pitanja.

PONAVLJANJE

Vidim da neke učiteljice/učitelji imaju sate ponavljanja i onda na tim satima učiteljice/učitelji ponovno pričaju ono što su i prošli sat govorili. Jedan od autora koji se bavio ovom problematikom napisao je, da ponavljanje nije majka učenje, kako se prije smatralo, nego maćeha učenja. Ono je u funkciji zapamćivanja nekih informacija do kojih učenici nisu došli vlastitom misaonom aktivnošću i vezano je za tzv. mehaničko učenje, koje bi u nastavi trebalo izbjegavati. Ako npr. u nastavi prirode i društva radimo neku temu obično cijeli tjedan onda ćemo zajedno s učenicima organizirati njihovu aktivnost na proučavanju određene teme prema njihovim pitanjima, problemima koje smo uočili, provjeravati hipoteze (konstrukte) koje su učenici postavili i na takvoj nastavi nema potrebe ni za kakvim satom ponavljanja. Drugo je ako se radi o vježbanju, što je nastavni postupak posebno karakterističan za učenje prihomotornih radnji i izvođenje raznih praktičnih aktivnosti (tjelesne aktivnosti, radne operacije, učenje sviranja nekog instrumenta, pisanje itd.) jer za ovladavanje tim aktivnostima treba obično duže vježbanje.

Kvalitetna nastava se zasniva na aktivnosti učenika i kad se pripremamo za nastavu ne bi trebao biti naglasak da smišljamo što ćemo mi govoriti, raditi, nego što će raditi učenici za to vrijeme. Ako samo slušaju i gledaju onda, što bi rekao moj kolega Milan Matijević, imamo slušalačko gledalačku nastavu, onda je to nastava koja se može održavati samo uz neki vid represije jer je to učenicima dosadno.

PREPISIVANJE

U frontalnoj nastavi često se koristi prepisivanje s ploče. Ako smo učenicima npr. objasnili što su to imenice onda idemo to napisati na ploču, a učenici prepisuju. Ili u matematici jedan učenik radi zadatak na ploči, a ostali prepisuju. Takva nastava je prilično neproduktivna, ali ako nakon što smo objasnili imenice napišemo rečnicu u kojoj smo izostavili jednu riječ, a učenici trebaju napisati cijelu rečenicu, onda je to jedna od varijanti programiranog poučavanja jer ćemo nakon što svi napišu mi dopuniti rečenicu na ploči i tako dati povratnu informaciju:

Imenice su riječi kojima imenujemo bića, stvari i_____.

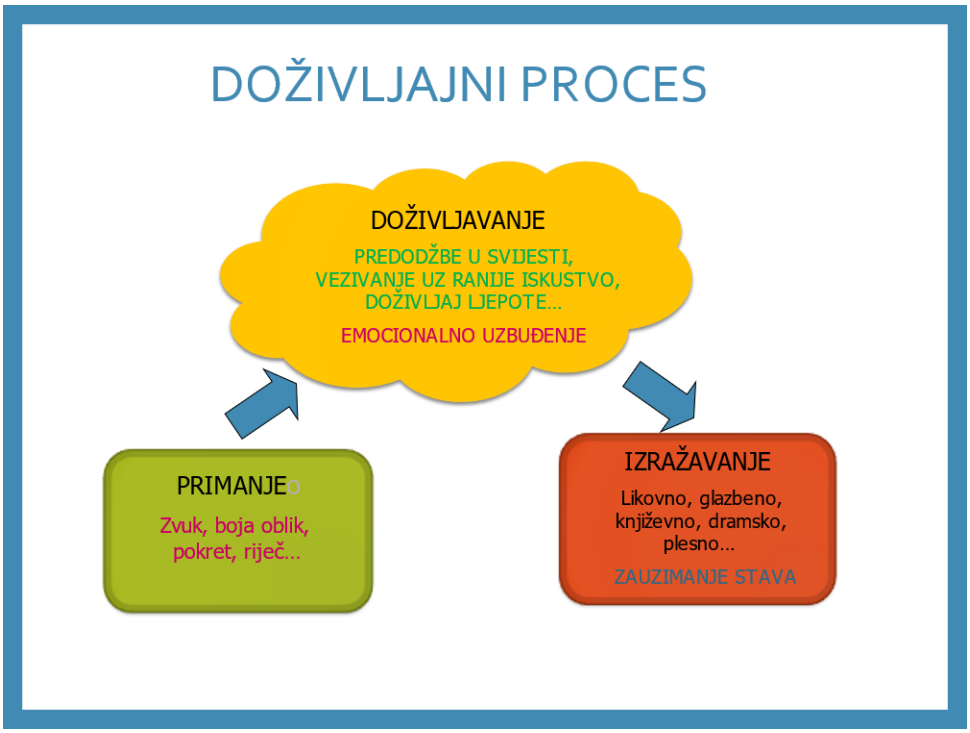
Ili u matematici zadatak koji želimo riješiti najprije učenici rješavaju samostalno, a zatim netko na ploči radi taj zadatak, a ostali kontroliraju da li su točno uradili. To je opet neki vid programiranog poučavanja. Učiteljica/učitelj vidi koliko učenika popravlja svoje odgovore nakon povratne informacije pa može dati i dodatna objašnjenja ako je potrebno.

DOŽIVLJAJ

Nastava mora biti jedinstvo uma, srca i ruke, kako kaže Pestalozzi, i zato je pogrešno da kad je riječ o umjetnosti također nastojimo ići po zakonitostima spoznajnog procesa jer je ovdje u pitanju doživljajni proces koji je bitno drugačiji od spoznajnog (vidi prilog). On počinje osjetnim primanjem zvuka, oblika, boje, priče i pri tome doživljavamo određene emocije koje mogu biti ugodne ili neugodne (jedan je učenik rekao, da ne voli što uvijek kad nastavnica pročita neki tekst mora reći da mu se sviđa) i poslije toga možemo izraziti svoje doživljaje, ali onako kako inače ljudi izražavaju svoje emocije: pokretom, glazbom, slikanjem, poezijom... Misaoni pristup glazbi ili poeziji (analiza glazbenog djela, analiza pjesme) je

pogrešan. Jedan autor je napisao, da doživjeti glazbu razumom je isto što i doživljavati je nogama, a pjesnik Tadijanović se naljutio kad mu je jedan od profesora pokazivao kako analiziraju njegove pjesme. A umjetnost je važna jer ona bogati naš emocionalni život. Neki smatraju da je naša kultura previše racionalna i da bi žene trebale vratiti emocije u našu racionalističku zapadnu kulturu pa i u škole, a u školi su pretežno žene pa je to svakako velika šansa.

DOŽIVLJAJNI PROCES

Da bismo osobno prošli kroz doživljajni proces, koji je drugačiji od spoznajnog, pozivam vas da pogledate i poslušate ovaj video isječak koji je snimila moja unuka Jasenka i glazbu koju izvodi na gitari Kurt Schneeweiss, a zatim izrazite svoj doživljaj jednom haiku pjesmom. Ona se piše u prezentu, bez naslova i ima samo tri stiha od kojih prvi ima 5 slogova, drugi 7, a treći opet 5 slogova. Vjerujem da ćemo svi rado pročitati vaše haiku pjesme ako vi to budete željeli.

https://www.facebook.com/100011043646170/videos/789625038082277/

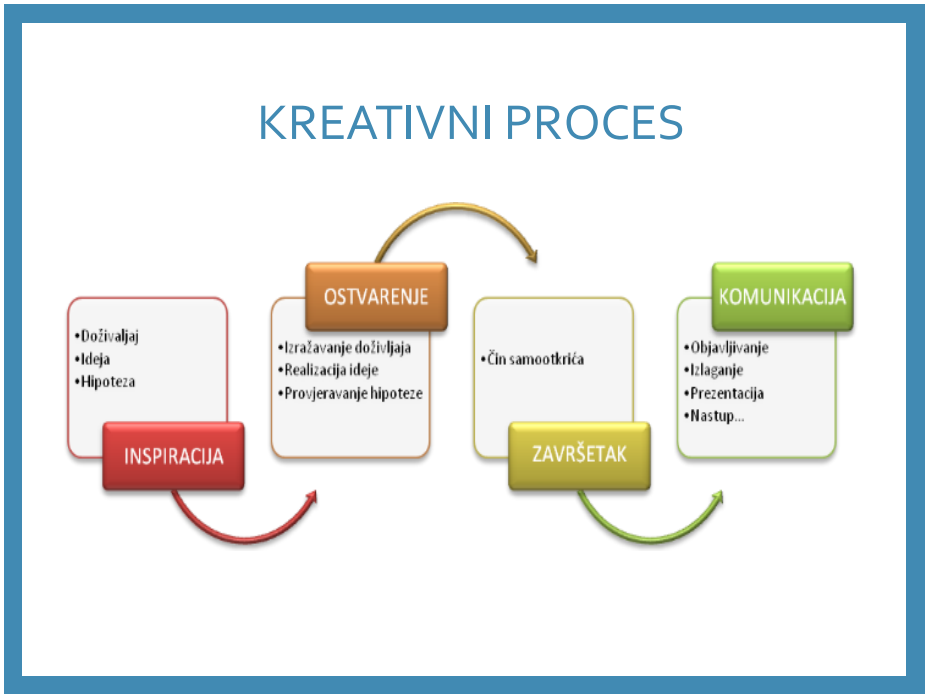
Zelena trava
Cvijeće širi ljepotu
Uz zvuke glazbe

STVARANJE

Uvažavanje doživljajnog procesa kad se radi o slušanju glazbe, promatranju likovnih djela, čitanje priče ili pjesme, gledanje filma je vrlo značajno za uvođenje naših učenika u čarobni svijet umjetnosti, ali je isto tako važno i poticanje stvaralaštva. No onda imamo posla s kreativnim procesom koji je sličan u

umjetničkom kao i u znanstvenom stvaranju (vidi prilog). On uvijek počinje inspiracijom, zatim slijedi oduševljena aktivnost na ostvarenju. Kraj nikada nije unaprijed određen nego sam pojedinac osjeti kad je rad završen i poslije slijedi komunikacija odnosno potreba da svoje ostvarenje podijeli s drugima, ali je to uvijek pomalo nelagodno jer se bojimo da nas netko ne povrijedi jer smo u to unijeli dio sebe.

Problem je što u školskim uvjetima ne postoje optimalni uvjeti za stvaralački pristup jer se sve događa u ograničenom vremenu. Zato u modelima integrirane nastave djeci se dopušta da sami odaberu vrijeme i prostor kada i gdje nešto žele napisati, slikati, stvarati glazbu.

ODSVIRATI SLIKU I OTPLESATI PJESMU

Didaktika je opća teorija odgojno-obrazovnog procesa i njene postavke jednako vrijede kako u matematici, tako i u glazbi ili tjelesnoj kulturi, a konkretna rješenja za pojedina područja i predmete nude metodike koje se bitno razlikuju za pojedine predmete. Na metodičarima umjetničkih predmeta je da nađu rješenja za primjenu doživljajnog procesa u nastavi. Ovdje donosim jedan pokušaj naših studentica da odsviraju sliku Pietera Brueghela i otplešu pjesmu Jacquas Preverta. U umjetnosti su poznati ti pristupi kao npr. „Slike s izložbe“ Modesta Musorgskog gdje je on glazbom izrazio svoj doživljaj konkretnih umjetničkih slika (Patuljak Gnom, Stari zamak, Dječja igra) ili balet „Labuđe jezero“ Petra Iljiča Čajkovskog koji je otplesana ruska bajka „Bijeli patak“ ili Logarov balet „Zlatna ribica“. Mi smo za ples odabrali pedagošku pjesmu Jacques Preverta u kojoj zagovara prirodno učenje i važnost doživljajnog procesa u nastavi:

Dva i dva je četiri
Četiri i četiri osam
Osam i osam šesnaest
Ponovite kaže učitelj
Dva i dva je četiri
Četiri i četiri osam
Osam i osam šesnaest

Ali ptica lira prolazi nebom
I ptica lira svira
I dijete pjeva
I učitelj viče:
Kad ćete prestati s budalaštinama?

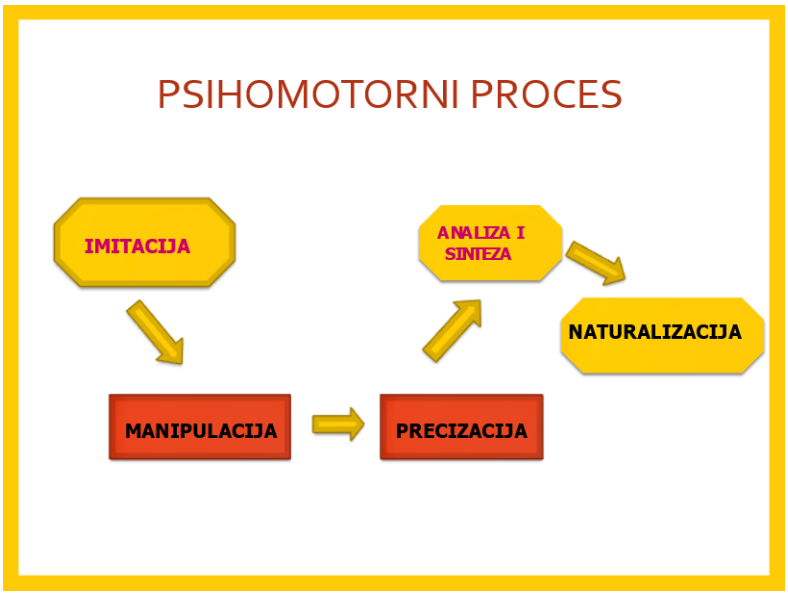
Ali sva djeca slušaju glazbu
I zidovi razreda polako se ruše…

I ponovno su zidovi pijesak
Ponovno su klupe drveće
Ponovno je kreda kamen
Ponovno je tinta voda
Ponovno je pero ptica

https://vimeo.com/45962057

UČENJE PSIHOMOTORNIH RADNJI

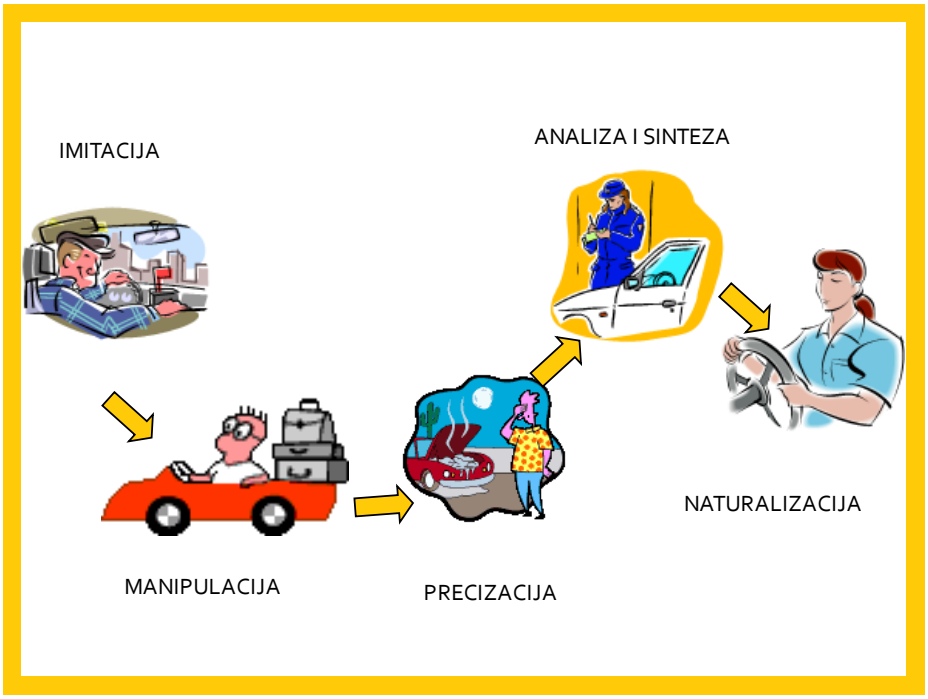
U školi se uče i mnoge radnje za koje treba dosta vježbanja kao što je pisanje, sviranje na nekom instrumentu, rukovanje nekim alatom, razne aktivnosti na tjelesnoj kulturi (kolut naprijed, skok preko kozliča, skok u vis), a tu nam ne pomaže ni spoznajni ni doživljajni proces jer se tu uči po zakonitostima psihomotornog procesa (vidi grafički prikaz). Objasnit ću to na učenju koluta naprijed. Učenici prvo moraju vidjeti kako se izvodi ta radnja. Dobro je ako učitelj/ica može izvesti tu radnju, a ako ne može onda će dovesti nekog od starijih učenika koji su time ovladali i oni će pokazati kako se izvodi kolut naprijed. No radnja se ne može naučiti gledajući nego praktičnim izvođenjem pri čemu se prave mnoge pogreške. Pokazalo se da je to vježbanje uspješnije ako se vrši uz male prekide, ali ono je svakako dugotrajno. Što se duže izvodi ta radnja ona je sve preciznija pa tu etapu nazivamo precizacija. Naravno da učenik koji uvježbava neku radnju razmišlja i sam nalazi neke olakšice i bolja rješenja. Radnja je naučena kada ju učenik izvodi na svoj originalan način i bez grešaka i to nazivamo naturalizacija. Taj proces učenja je dugotrajan i traži mnogo strpljenja i kod učitelja i kod učenika.

VOŽNJA AUTOMOBILA

Jedna složena prihomoorna radnja koju smo većina nas učili je vožnja automobila. Mnogi instruktori vožnje automobila su kod mene također prolazili osnove didaktike jer je to što oni rade također nastava. Prva etapa imitacija znači da osnove vožnje najprije učimo gledajući kako to radi netko tko je ovladao tom radnjom. U auto školi to demonstrira instruktor koji će ocijeniti koliko je kandidat već upoznat s elementima vožnje pa će to prilagoditi potrebama. No ni jedna psihomotorna radnja se ne uči samo gledajući nege treba praktično izvoditi tu radnju pa je tako i s vožnjom automobila. Budući da se u toj etapi događaju mnoge pogreške, sjetimo se samo na neke, kod pokretanja sutomobila dajemo slab gas i kad otpustimo spojku auto se ugasi, ili dajemo prejak gas pa kad otpustimo spojku auto skoči i sl. Zato se ta etapa vježbanja obično izvodi na nekom poligonu, a ne u prometu. Dužim vježbanjem naša složena radnja vožnje automobila postaje sve preciznija i s manje pogrešaka pa nas instruktor vodi i u vožnju u prometu. I tu učimo i na greškama i razmišljamo (analiza i sinteza), a pokatkad nas na to upozoravaju i prometni policajci. Ovladali smo vožnjom ako sve radnje oko upravljanja vozilom obavljamo gotovo automatski kako bismo mogli pratiti situaciju u prometu. Na kraju svatko od nas vozi automobil na svoj način što znači da smo došli do etape naturalizacije.

Treba reći da se psihomotorne radnje zaboravljaju ako se duže vrijeme ne koriste. Ako duži niz godina niste vozili auto obično morate uzeti nekoliko sati u auto školi da obnovite svoje vozačke sposobnosti.

SPOZNAJA, DOŽIVLJAJ I PSIHOMOTORIKA

Kad je riječ o obrazovnom procesu onda treba govoriti o jedinstvu spoznaje, doživljaja i psihomotorike, ali je jedna od ovih zakonitosti dominantna. Tako npr. dok učimo rješavati matematičke zadatke onda je dominantan spoznajni proces, ali je svakako prisutan i ugodan doživljaj kad uspješno riješimo problem ili neugodan ako ne uspijemo. Danas znamo da djeca pojam kvantitativnih odnosa stječu manimuliranjem predmetima, a kasnije to interiorizacijom rade u mislima, ali misle na konkretne predmete. Dakle matematika se uči i kroz psihomotorne aktivnosti. Isto tako danas je poznato da se u svijet glazbe najlakše ulazi putem sviranja na nekom instrumentu, a svi koji smo učili svirati neki instrument znamo koliko je tu vježbe potrebno i da je to psihomotorna aktivnost iako je svijet glazbe način kako ljudi izražavaju svoje emocije pa je dominantna doživljajna sfera i kod slušanja, a i kod stvaranja glazbe.

Na slici vidimo pribor za učenje matematike u razrednoj nastavi koji djeci pomaže da kroz psihomotorne aktivnosti uče matematičke pojmove.

SJEDILAČKA NASTAVA

Nekada smo smatrali da djeca u nastavi moraju mirno sjediti na svojim mjestima svih 45 minuta i čak su morali držati ruke iza leđa, a onda se pod odmorom događala eksplozija motorike jer djeca moraju u tih pet minuta zadovoljiti svoju potrebu za kretanjem. Danas znamo da sjedenje na mjestu nije potrebno. Ako želimo djeci nešto objasniti pokazujući na ploči mogu svi doći pred ploču ili nešto možemo objasniti ako sjednemo na pod. Dok djeca imaju neku samostalnu aktivnost mogu sami izabrati gdje će i kako to obaviti. Pokazalo se da se djeca u takvim razredima ponašaju normalno. Kad treba djecu umiriti da bismo im dali neku informaciju ili uputu onda nije dobro da se s djecom nadvikujemo jer to stvara neku nervoznu situaciju, a i učitelji i učenici se naviknu na galamu. Bolje je da imamo dogovoren neki znak i kad to učitelj/ica pokaže onda svi znaju da sad želi nešto reći. Djeci je zanimljivo ako rukom prikažemo zeku koji sluša i onda svatko tko vidi taj znak učini to isto i svi se umire. Možemo koristiti i znak T kao time out u sportu, a možemo otpljeskati neki ritam i tražiti da svi to ponove i odjednom imamo željenu situaciju za nastavak nastave.

DISCIPLINA

U tradicionalnoj nastavi gdje se ne uvažavaju učenički interesi i potrebe redovno se javlja problem discipline. Naravno da nastava u kojoj je anarhična situacija ne može biti uspješna. Obično se to rješava nekim represivnim postupcima kao istjerivanje učenika iz učionice, slanje kod pedagoga, davanje jedinice iz vladanja, opomenama, ukorima i sl. To još zovu pedagoškim mjerama iako su to u stvari nepedagoške mjere. Moja iskustva govore da u nastavi koja uvažava zakonitosti spoznajnog, doživljajnog i psihomotornog procesa problem s disciplinom ne postoji. Godinama svoje studente šaljem u škole gdje se oni okušavaju u primjeni suvremenog pristupa u nastavi i uglavnom dolaze oduševljeni i imaju potrebu da mi još na hodniku ispričaju svoje oduševljenje i da djeca pitaju kad će opet doći. Koliko se sjećam nitko se nije žalio na disciplinu.

U nastavi u kojoj dominira aktivnost učenika ne može biti apsolutna tišina nego je nužno neko zujanje koje dolazi kao posljedica komuniciranje učenika međusobno. Sjećam se da su mi se učitelji kad smo počeli s primjenom „Osječkog modela“ žalili na preveliku buku. Onda smo dogovorili da se u tom slučaju prekine nastava i učenicima objasni da moraju komunicirati tišim glasom, da se ne mogu dovikivati nego moraju otići kod nekoga kojem žele nešto reći i nakon kraćeg vremena nastavnici su mi rekli da je sad u redu.

Na slici se vidi aktivnost učenika u „Osječkom modelu“.

AKTIVNOST UČENIKA

Poznato je da učenici uče kroz vlastitu aktivnost koja može biti fizička (psihomotorna), doživljajna (izražavanje doživljenog) i misaona (spoznajna). Sedamdesetih godina sam kao savjetnik za razrednu nastavu napravio jedno istraživanje aktivnosti učenika na nastavi i dobio sam rezultat da je 54% bilo relevantnih i 45% irelevantnih aktivnosti. Relevantne aktivnosti su one koje su u funkciji nastave, a irelevantne koje nisu. Dr.sc. Ivan Furlan mi je objavio rezultate ovog istraživanja u časopisu u kojem je bio glavni urednik. Nekoliko dana nakon objave javila mi se pismeno njegovo supruga (majka od nedavno preminule Mire Furlan) i zamolila da koristi moje rezultate za pisanje jednog šaljivog teksta o tome što sve

rade učenici na nastavi. Naime pored relevantnih aktivnosti kao što su: čita, piše, računa, diže ruku, crta, odgovara i sl. bilo je dosta irelevantnih aktivnosti kao što su: češe se, meškolji se, zijeva, okreće se, grize nokte, proteže se, šeta po učioonici, plazi jezik, pravi grimase, igra se žvakom itd. Moj zaključak je bio da su djeca uvijek aktivna, a uspješnost učitelja/učiteljica je u tome da tu aktivnost stave u funkciju nastave.

Kad smo pokretali „Osječki model“ osamdesetih godina odmah u inicijalnom stanju smo izmjerili odnos relevantnih i irelevantnih aktivnosti i dobili odnos 68% relevantnih i 32% irelevantnih aktivnosti i da bismo povećali uspješnost nastavnog procesa trebalo je promijeniti taj odnos i već nakon prve godine smo taj odnos promijenili u 86% relevantnih i 14% irelevantnih. Nije moguće potpuno izbjeći irelevantne aktivnosti, ali je druge godine taj odnos bio još malo povoljniji. To je bio jedan od uzroka da smo uz značajno vremensko rasterećenje učenika (imali su samo 25 sati nastave tjedno) postigli dobre rezultate.

Na slici vidimo aktivnost učenika „Osječkog modela“ u školskoj knjižnici.

KURIKULUM

Kurikulum, odgojno obrazovni program (ili kako ga sve ne zovemo) je društveni dokument u kojem se navodi, kad je o obrazovanju riječ, osnove znanosti, umjetnosti i tehnologije s kojima se učenici u svom školovanju trebaju upoznati. Ali za svakog učitelja/učiteljicu to je tek polovica onog što treba realizirati jer tu su učenici sa svojim interesima (spoznajnim, doživljajnim i psihomotornim) i mogućnostima. Uloga učitelja je da uspostave balans između ovih društvenih i individualnih interesa. No nastava je istovremeno i odgojni proces, a tu onda imamo posla sa sustavom društvenih vrijednosti (egzistencijalnih, socijalnih i humanističkih) za koje se želi da ih učenici usvoje pa i to piše u kurikulumu, ali opet naši učitelji imaju pred sobom individualne učenike koji imaju svoje potrebe (biološke, socijalne i samoaktualizacijske) kroz čije zadovoljavanje se odvija proces razvoja osobnosti svakog učenika. Obrazovni proces u kojem uvažavamo dječje interese i procese spoznaje, doživljaja i psihomotorike nazivamo prirodnim učenjem. Odgojni

proces u kojem uvažavamo dječje potrebe (biološke, socijalne i samoaktualizacijske) možemo nazvati nerepresivni ili permisivni odgoj koji bi trebalo zagovarati u školskoj praksi.

Na slici je snimak iz jedne škole u Nizozemskoj. Što mislite zašto je važno da učiteljica ovako razgovara s ovim dječakom?

GDJE SE UČI?

Na jednom roditeljskom sastanku u srednjoj školi razrednica govori roditeljima da moraju nešto poduzeti jer njihova djeca ništa ne uče. Jedan roditelj se digao i kaže: „Ja ga svako jutro pošaljem u školu i vrati se popodne i ja stvarno ne znam što oni tu rade ako ništa ne uče.“ U čemu je problem? Tradicionalna predavačka nastava je vrlo neučinkovita (oko 5% - vidi prilog) i da bi učenici usvojili veći dio nastavnih sadržaja očekuje se da oni ovu neefikasnu nastavu nadoknade učenjem kod kuće. U školama gdje smo uveli produktivnu nastavu baziranu na aktivnosti učenika, ukinuli domaće zadaće i smanjili satnicu na 25 sati tjedno postigli smo podjednake rezultate kao i u drugim školama gdje su djeca imala domaće zadaće i preko 30 sati tjedno. Jako je važno da se nastava u školi organizira tako da se koriste produktivni metodički postupci i da vrijeme provedeno u školi ne bude izgubljeno.

USPJEŠNOST METODA OBRAZOVANJA

